

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Исламдын негиздери бешөө:

1. **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ**

«Ла илаха иллаллаху Мухаммадун Расулуллах» (эч бир сыйынууга татыктуу кудай жок бир гана Аллах бар. Мухаммад – Аллахтын элчиси) деп күбөлүк берүү

2. Намазды толук аткаруу

3. Рамазан орозосун кармоо

4. Зекет берүү

5. «Аль - Харам» мечитине ажылыкка баруу.

Аллах Таала Кураани Каримде ар бир мусулман пендеге жогорудагы ибадаттарды парыз кылды.

Төмөндө ар бир парыздын далилдерине өз алдынча токтолобуз:

**Аллах Таалага ыйман келтирүүнүн
парыз экенине далил:**

Аллах Таала айтты:

«Эч бир кудай жок, бир гана Өзү бар экенине Аллах күбөлүк берди. Жана периштелер, илимдүү адамдар (дагы) адилет менен турушуп: «Эч бир кудай жок, бир гана Ал - Кудуреттүү, Даанышман (Аллах) гана бар!» (дешип күбөлүк беришти) («Аалы Имран», 18)

(Түшүндүрмө: Күбөлүк келмесинин «эч бир кудай жок» деген сүйлөмүндөгү «кудай» деген сөздүн мааниси «адамдар сыйынган нерсе» дегенди түшүндүрөт.

Ал нерсе жандуубу же жансызбы? эмне болсо да, адамдар ага сыйынып, ибадат кылса, башкача айтканда, ошого сажда кылса, андан жардам (бала, дөн-соолук ж. б. у. с.) сураса, Алладан коркуунун ордуна андан корксо, ага курман чалса, ошол нерсе ал адамдын кудайы болуп калат)

Ошондуктан:

Күбөлүк келмеси эки бөлүктөн турат:

1 – бөлүк : **لا اِلهَ اِلاَّ اللهُ** «Ла илаха» (эч бир кудай жок)

2 – бөлүк: **اللهُ اَحَدٌ** «Иллал – Лах» (бир гана Аллах бар)

Пенде биринчи бөлүгү менен Аллахтан башка, адамдар сыйынган бардык жандуу-жансыз нерселердин кудай экенин жокко чыгарат. Экинчи бөлүгү менен кудайлыкты бир гана Аллахтын Өзүнө далилдейт. Муну дагы тереңирээк түшүнүү үчүн Ибрахим алейхи саламдын төмөнкү сөзүн мисал келтирсек болот:

«Бир кезде Ибрахим өзүнүн (мушрик) атасына жана коомуна айтты: «Мен силер сыйынып жаткан «кудайлардан» тап – такыр кечтим! (түңүлдүм!) Бир гана мени жараткан Аллахты (кудай деп кабылдадым.) Ал мени тез эле туура жолго баштайт! Жана ал (Ибрахим) ушул сөзүн, өзүнөн кийин түбөлүк (кыяматка чейин) кала турган сөз

кылды. Кана эле (адамдар Аллахка башка нерсени шерик кылуудан ушул акыйкат сөзгө) кайтышса!»

(«Зухруф», 26-27)

Бул аятта айтылышынча, Ибрахим алейхи салам оболу каапыр атасы жана каапыр эли сыйынган жалган кудайларды жокко чыгарып, андан кийин гана кудайлыкты жалгыз Аллах Таалага далилдеп жатат.

**«Мухаммад – Аллахтын элчиси»
деген келмеге далил:**

Аллах таала айтты:

**«Аныгында силерге өзүңөрдөн
болгон элчи-пайгамбар келди»**

(«Тавба», 128)

«Мухаммад – Аллахтын элчиси (Мухаммадун Расулуллах) деп күбөлүк бергендин мааниси, ал (Мухаммад сллаллоху алейхи ва саллам) буюрган жана кайтарган бардык ишке моюн сунуу, ал кабар берген бардык кабарларды

тастыктоо жана ал көргөзгөн таризде ибадат кылуу менен гана өз чындыгын табат.

Намаз жана Зекеттин парыз болгонуна далил:

Аллах таала айтты:

«Алар (жалгандан акыйкатка) ийилген абалда, динди Анын Өзүнө калыс кылып, Аллахка гана ибадат кылууга, намазды толук аткарууга жана зекетти берүүгө буюрулган. Жана ушул гана (эң) туура Дин!» («Байина» 5)

Орозонун парыз болгонуна далил:

Аллах Таала айтты:

«Эй ыйман келтирген пенделер! Силерден илгерки элдерге парыз кылынганы сыяктуу, силерге да орозо (кармоо) парыз кылынды. Такыбалуу болушуңар үчүн!»
(«Бакара»сүрөсү 183-аят)

Ажылыктын парыз болгонуна далил:

Аллах таала айтты:

«Адамдардын мойнуна Аллах үчүн Байт (уллах) ка ажы кылуу милдет болду. Анын жолуна кудурети жеткендер (үчүн). Ал эми, кимде- ким каапыр болсо, (билип алсын:) Аллах (бүт) ааламдардан Беймуктаж!»

(«Аалы Имран» 97-аят)

*** **

**Исламдын биринчи негизи:
Аллах таалага ыйман келтирүү**

Аллах таала бардык жан-жаныбарларга ырыскы жеткирип берүүчү. Бизге болуп жаткан бардык жакшылыктар Аллах тарабынан болот. Демек, биз мунун беделине Аллахка шүкүр кылып, Анын Өзүнө гана ибадат кылып, Анын буйруктарын аткарышыбыз зарыл.

Анткени Андан башка Кудай жок! Ал Эң Жогорку жана бардык кемчиликтерден Аруу – Пакиза!

**Исламдын экинчи негизи:
Намаз**

Намаз окуу үчүн мусулман пенде оболу пакиза (кусул кылган) жана таза (даараттуу) болушу зарыл. Кусулдун өкүмүн билбеген мусулман жоктур. Ошондуктан намаз жөнүндөгү баяныбызды даараттан баштайлы

Даараттын өкүмдөрү:

Аллах таала айтты:

«Эй, ыйман келтирген пенделер! Эгер намаз (окуу) үчүн турчу болсоңор, анда жүзүңөрдү жуугула. Жана эки колуңарды чыканак менен кошо (жуугула). Жана (андан кийин) башыңарга масх тарткыла. Жана (андан

===== - 10 - =====
*кийин) бутуңарды кызыл ашыкка
чейин (жуугула)» ("Маида" сүрөсү 6-аят)*

Кантип даарат алуу керек?

(даараттын парыздары жана сүннөттөрү)

Пайгамбарыбыз сахаабаларына даарат алуунун жол жобосун бүт үйрөткөн. Ал жол жоболорду төмөндөгүчө тизмектөөгө болот:

- 1- Ниет
- 2- Бисмилланы айтуу
- 3- Эки колду (алакан жана алакан үстүн) муунга чейин жуу
- 4- Оозго үч ирет суу алып чайкоо
- 5- Мурунга үч ирет суу алып чайкоо
- 6- Жүздү үч ирет жуу
- 7- Эки колду, чыканакты кошо үч ирет жуу
- 8- Башка масх тартуу (төрттөн бир бөлүгүн ным кол менен сылап коюу)

- 9- Эки кулактын ичи-сыртын масх кылуу (сылоо)
- 10- Эки бутту кызыл ашыктарды кошуп жуу
- 11- Жууп жаткан кезде эки колдун жана эки буттун бармактарынын арасын тазалуу (тахлил)
- 12- Оң мүчөдөн баштап жуу (таяаамун)
- 13- Аталган амалдарды тартип менен жасоо (тартип)
- 14- Даарат амалдарынын арасын үзбөй жасоо (муваалат)

Дааратты эмнелер бузат?

Дааратты төмөнкү нерселер бузат (сындырат):

- 1- Кала жана заара чыгаруучу аркалды каналдардан заң, заара, жел ж.б.у.с. нажастар чыкса.
- 2- Жазданып жаткан абалда уктап калса. Эгер адам бир нерсеге желөнүп отурган абалда уктаса, анда даараты сынбайт. *(Имам Аазам мазхабында*

эгер жөлөнгөн нерсесин алганда жыгылып кетчү болсо – сынат, жыгылбаса –сынбайт)

3- Эсинен танып, акылынан ажырап калуу же таптакыр акылын жоготуу (жинди болуп калуу)

4- Мусулман адам каапыр болуп калуу

Нажастардан кантип тазаланат?

Эгер мусулман адамдын кийимине жана денесине кан, кала, заара (сийдик), кусунду сыяктуу ыпластыктар тийсе, нажас (таза эмес) болот жана намаз окуучу бул нажастан таза болуу үчүн ошол нажас тийген орунду суу менен таза болгонго чейин жуушу зарыл болот.

Таза суу

Даарат алуу жана нажасты тазалоо үчүн таза суу талап кылынат. Таза суунун курамына жамгыр (кар, мөндүр) суулары, деңиз-дарыя суулары, артезиан (жер асты) суулары кирет.

Аллах таала айтты:

«Жана (Аллах) силерге, силерди аны менен тазартыш үчүн,асмандан суу түшүрүп берет». ("Анфал" 11-аят)

Беш убак намаз

Абу Хурайра радияллаху анху айтты: «Мен Расулуллахтын(ага Аллахтын саламы болсун!) мындай дегенин уктым: **«Эмне деп ойлойсуңар, эгер силерден бирөөңөрдүн эшигиңерден дарыя агып өткөн болсо, жана ал күнүнө беш ирет ошол дарыяда киринсе, анда кир деген нерсе калабы?» Сахаабалар: "Жок (Эй, Аллахтын элчиси) анда эч кандай кир калбайт" деп жооп беришти. Анда Аллахтын элчиси айтты: «Беш убак намаздын мисалы – ушул. Аллах ал(намазд)ар менен күнөөлөрдү жууп жиберет"»**

(Бухарий "Намаз убакыттары")

Намаз окуунун зарылдыгы

Аллах Таала ар бир мусулман эркек-аялга бир кече-күндүздүн арасында беш убак намаз окууну парыз (катуу милдет) кылды. Намаз окуу Исламдын беш түркүгүнүн бири. Ушул намаздарды өз убактысында окуган адам денеси, кийими, жүрөгү жана жан-дүйнөсү тазарган абалда, таза орунда (жайнамаздын үстүндө) Аллах Тааланын дал Өзүнө сыйынуу үчүн турат. Ошондуктан, ал күнөөштерден алыс болууга умтулат

Намаз күнөөлөрдү өчүрөт

Урматтуу бурадар!

Улук пайгамбарыбыз (*ага Аллахтын саламы болсун!*) беш убак намаз окууну бир күндө беш ирет эшигиндин астынан агып өткөн дайрада киринүүгө окшотууда. Сен ысык жай мезгилинде бир күндө нече ирет киринесиң? Элестетип көр: жыл он эки ай ар күн сайын беш

жолудан тунук, мөлтүр сууга жуунуп турсаң сенде кир калабы? "Жок" дейсиңби? Анда өзүңдөгү ката - кемчиликтерди жана билип-билбей жасаган күнөөлөрдү жууп жиберүү үчүн күнүмдүк беш убак намазды окуп, рухунду тазартып турууну унутпа!

Намаз окуунун пайдалары

Беш убак намазды күн сайын өз убактысынан кечиктирбей окуган мусулман бул дүйнөдө да, Акыретте да көп пайдаларды табат. Алардын кээ бирөөлөрү төмөндөгүлөр:

1-Намаз окуу – бул Аллах Тааланын дал Өзүнө эсеп берип, сыйынуу. Жараткандын Өзүнө сыйынган адам соопту ойлойт. Соопту ойлогон адам жакшы (кайрымдуулук) иштерди жасайт, пейилиндеги жаман адаттарды таштайт.

2-Намазды Аллах үчүн окуган адамдын жүрөгүндө **ыклас** пайда болот.

Жүрөгүндө **ыклас** пайда болгон адамда эки жүздүүлүк болбойт.

3 - Намаз окуган адам кыштын ызгаар суугунда даарат алат, эрте менен уйкунун эң ширин жеринде ойгонуп, Багымдат намазына турат. Бул нерселер андагы эрк, сабыр деген касиеттерди өстүрөт.

4 - Намаз окуган адам иреттүүлүктү, тартипти үйрөнөт. Анткени, ар бир намаздын өз тартиби жана тартиптүү убактысы бар.

5 - Намаз-бул Аллах таалага моюн сунуу. Моюн сунууга үйрөнгөн адам тартиптүү болот. Моюн сунуу жоголгон жерде өзбашымчылык, тартипсиздик, хаос башталат.

6 - Намаз окуган адам тазалык мектебин өтөйт. Себеби, ар бир намаз окуучунун өзү, сөзү, кийими, ниети, жай-намазы таза болушу керек.

Таяммум

Расулуллах *(ага Аллахтын саламы болсун!)* сахаабалары менен Мурайсийя

деген жерге казатка барышкан. Согуш бүтүп, Мадинага кайтып келе жатышканда, Расулунлах бир нерсесин жоготуп койот жана ал нерсени таап келүү үчүн бир нече кишини жиберет. Алар жоголгон нерсени издеп (чөлдө) жүргөн кезде намаздын убактысы кирет. Бирок, жакын арада суу жок эле. Сахаабалар айласыздан дааратсыз эле намаз окушат. Ошол окуяга байланыштырып Аллах Таала Өз пайгамбарына төмөндөгү таяммум аятын түшүргөн:

«...Жана суу таба албасаңар, анда таза топурак (жер үстү катмары) менен таяммум кылып, жүзүңөрдү жана колуңарды сүрткүлө...»

(“Ниса” сүрөсү 43-аят)

Мына ушул аят түшкөндөн баштап, суу табылбай калган кезде, Аллах таала таяммум менен намаз окууга уруксат берди. Таяммум – бул Аллах тааладан Өз пенделерине берилген жеңилдик.

Таяммумдун себептери

Мусулман адам төмөнкү себептердин биринде **таяммумменен таза (даараттуу) боло алат:**

1- Суу табылбай калса:

Мусулман адам, маселен, талаа-түздө жүргөндө намаз убактысы кирип калды. Суу жок. Суу издеп тапканга чейин намаздын убактысы өтүп кетет.

Же болбосо, бир аз суу бар. Аны дааратка пайдаланса, ичкөнгө же тамак жасаганга калбай калат. Мына ушундай ахыбалда таяммуму менен намаз окуй берет.

2- Сууга жете албай калуу

Ошондой эле, маселен, ээн талаа. Намаздын убактысы кирди. Жакын жерде кудук же дарыя бар. Бирок, ал суулар тереңде. Жетүү мүмкүн эмес. Намаз убактысы өтүп баратат. Мындай ахыбалда да таяммум кылса болот.

3- Суу пайдалануу зыян жеткирсе

Эгер бир мусулман оору себептүү, же болбосо, шыпаанын кечигүүсүнөн абайлап, суу пайдалануудан корксо, ал дагы таяммум менен намаз окуй берет. Ошондой эле, бир соп-соо киши же бир жеринде жарааты бар киши ызгаар суукта муздак суу менен даарат алуу анын ооруп калуусуна себеп болуудан корксо, бул киши дагы таяммум менен намаз окуй алат.

Эмне менен таяммум жасалат?

Таяммум таза топурак (*топурак жок болсо, топурактын жугу - чаң*) менен жасалат. Аллах таала айткан:

«Анда, таза топурак менен таяммум кылгыла» (*"Нуса" -44*)

Таяммумдун эрежеси

Таяммум кылууну каалаган адам оболу:

- 1 - Ниет кылат.
- 2 - "Бисмиллахты" айтат.
- 3 - Эки колун топуракка урат. Андан кийин:
- 4 - Чаң илешкен алакандары менен жүзүн бир ирет сылайт
- 5 - Анан дагы бир ирет эки колун топуракка урат
- 6 - Анан сол колу менен оң колун чыканакка чейин сылайт
- 7 - Андан кийин оң колу менен сол колун чыканагына чейин сылайт
- 8 - Ушул айтылгандарды тартип (ирети) менен жасайт
- 9 - Таяммум амалдарын үзгүлтүккө учуратпай жасайт (муваалат)

Таяммумдун парыздары

Таяммумдун жогорудагы амалдары парыз, сүннөт болуп экиге бөлүнөт.

Парыздары төмөндөгүлөр:

- 1) Ниет, 2) Жүзгө масх тартуу
- 3) Эки колду чыканакка чейин сылоо

Таяммумду эмнелер бузат?

Адамдын дааратын эмнелер бузса, дал ошол нерселер таяммумду дагы бузат. Алардан сырткары таяммумду дагы төмөнкү нерселер бузат:

1) Намаз убактысынын бүтүшү. Эгер адам, маселен, Бешим намазы үчүн таяммум жасаган болсо, Асир намазынын убактысы кирээри менен Бешим намазы үчүн алган таяммум бузулат. Таяммум ар бир парыз намаз үчүн өз алдынча алынат.

2) Суунун табылышы. Суу жок жерде таяммум жасаган адам бир аз жол жүргөндөн соң суу таап алса, таяммуму бузулат.

3) Оорулуу адамдын айыгуусу же болбосо андан башка таяммумга мажбурлаган шарттын жоюлуусу.

4) Сууга жеткенге мүмкүнчүлүк болуусу. Жогоруда айтканыбыздай, кудуктун алдында турса да суу тартканга челек же аркан болбосо таяммум кылынат. Бирок челек же аркан (же башка мүмкүнчүлүк) табылары менен таяммум бузулат.

Касыр намазы

Аллах Таала айтты:

«Эгер жер бетинде сапар кылсаңар, анда намаздан кыскартып окууңарда силер үчүн күнөө жок». (*"Нисаа" сүрөсү 101-аят*)

Пайгамбарыбыз жана сахаабалар сапарга чыкканда ар дайым парыз намаздарды касыр кылып окушкан. Сапарга чыккан мусулман жөө чыгабы, унаада чыгабы же учак, же кемеде чыгабы, айырмасы жок – касыр окуйт.

Касыр намаздын сыры

Аллах Таала намаз окуунусапарда да, үйдө отурган адамга да бирдей парыз кылган. Анткени, пенде ар бир кезде

өзүнүн Раббиси менен алака-байланышта болуп турушу зарыл. Бирок, сапарга чыккан мезгилде, мусапыр адам бир кыйла оорчулуктарга жолугат. Пенделерине ырайымдуу Аллах мусапыр адамдарга жеңилдик иретинде төрт ирекеттик парыз намаздарды кыскартып (*касыр кылып*) эки ирекет окууга уруксат берди. Мусулман адам төмөнкүдөй шартта намазды касыр кылат:

Өзү жашап турган шаардан жөө жүргөндө үч күн, үч түндүк (башкача айтканда 81 км же андан ашык) алыстыкка сапарга чыкса намазды касыр окуйт.

Ошончо аралыкка сапарга чыккан адам, өз айылынын (*же шаарынын*) үйлөрү көрүнбөй калгандан баштап, мусапыр эсебине өтүп, намаздарын касыр окуп баштайт.

Сапардан кайтканда айылынын үйлөрү көрүнгөндөн баштап, намазды толук окууга өтөт.

**Сапарда болсо да касыр окуу мүмкүн
эмес ахыбалдар:**

1) Имамга ээрчип окуганда. Эгер мусапыр адам парыз намазды муким (өз жериндеги) адамга ээрчип (*иктида кылып*) окуса, ошол имам сыяктуу эле толук окуйт. 2) Сапардан кайтканда. Сапардан кайткан адам айылынын үйлөрү көрүнөөрү менен толук окууга өтүшүн жогоруда айттык. 3) Барган жерде он беш күн же андан ашык турууга ниет кылуу. Мусулман адам көздөгөн жерине жетип, ал жерде он беш же андан көбүрөөк калууга ниет кылса, жергиликтүү адамдардай бардык намаздарын толук окуйт. Бирок кээ бир мазхабтар муну шарт кылбайт.

Исламдын үчүнчү негизи:

Рамазан орозосу

Рамазан айынын орозосу Ислам Дининин беш түркүгүнүн бири. Аллах Таала

орозону пенделердин такыба болуулары үчүн парыз кылган.

Аллах Таала айтат:

«Эй, ыйман келтирген пенделер! Силер такыбалуу болууңар үчүн, силерден илгерки адамдарга парыз кылынганы сыяктуу силерге да орозо парыз кылынды» *(Бакара-183)*

Орозо деген эмне?

Орозо – бул Аллах Тааланын буйругун аткаруу үчүн таң азандан күн батканга чейин ичип-жемейден өзүн токтотуу. Ошондой эле, орозо кармаган адам бирөө менен урушуу, тилдешүү, сөгүшүүдөн да абайлаш керек.

Орозонун убактысы

Аллах Таала ар бир жылдын Рамазан айында орозо кармоону мусулмандарга ибаадат кылып белгиледи. Мусулман пенде орозону негизинен үч максат үчүн тутат:

1 - Аллах Тааланын ыраазычылыгына жетүү

2 - Бейиш сыйлыгына татыктуу болуу

3 - Өзүн нафсааний (*моралдык - руханий*) жактан тазартуу

Аллах Таала Кураанда мындай деген:

"Рамазан айы ушундай: анда адамдарга Туура жол, Туура жолдун анык Баяндары жана (*жалгандан чындыкты*) Ажыратуучу болуп Кураан түшүрүлгөн. Эми, силерден кимиңер айды көрсө, ошол замат орозо кармасын". (*«Бакара» - 185*)

Орозонун пазилеттери

Орозо кармоонун бир нече түрлүү пазилеттери (*абзелдиктери*) жана пайдалары бар. Алардан:

1) Орозо мусулман пендени сабырдуулукка, чыдамдуу болууга тарбиялайт. Анткени, бул айда мусулман пенде напси каалап, сүйүп турган тамак-аш, суусундук ж.б. нерселерден өзүн токтотот.

2) Орозо кармаган пенде кечке чейин ачкачылык азабын тартканда, жалчытып тамак-ашка тойбогон кедей-көмбагалдардын ахыбалына түшүнөт, аларга боору ооруйт жана аларга жардам бергенге шашылат.

3) Мусулман пенде тамак-аш ж.б. ылаззаттардан, Аллах Таалага моюн сунганы себептүү гана баш тарткандыгы үчүн улук сооп-сыйлыктарга ээ болот.

Орозонун адептери

Орозонун бир нече адептери бар.

Алардан кээ бирөөлөрүтөмөндөгүлөр:

1) Аллахты эскерүү жана Кураан окууну көбөйтүү

2) Азан добушун угаар замат, оозду "ачуу"

3) Ооз бекитүүнү Багымдат намазына бир аз убакыт калганга чейин артка сүрүү

4) Ооз ачуудан илгери төмөнкү дубаны окуу

"Аллахумма лака сумту. Ва бика ааманту ва алаа ризкика афтарту.

*Захаба аз-зама у ваб-таллат-ил-урууку.
Ва сабатал ажру, ин шаа Аллаху Таала"*

Дубанын мааниси:

(Эй Аллахым! Мен сен (ин ыраазылыгың) үчүн орозо кармадым, Сенин ырызкың менен ифтар кылдым (тамактандым) Жана Сага ыйман келтирдим. (Мына эми) чаңкоо басылып, өзөктөр ойгонду. Жана Аллах Таала каалаган болсо, сооп дагы бар болду.)

Кияму Рамазан
(Таравих намазы)
Таравих намазынын өкүмү

Бул намазды окуу сүннөти муаккада.

Билип ал:

«Сүннөти – муаккада» деп пайгамбарыбыз (ага Аллахтын саламы болсун!) ар дайым аткарган бирок, парыз эмес ибадаттарга айтылат. Биздин пайгамбарыбыз жана анын

сахаабалары бул намазды Рамазан айынын ар бир түнүндө үзгүлтүксүз окушкан.

Таравих намазы Рамазан айынын ар бир түнүндө Куптан намазынан кийин жана витир намазынын алдынан окулат. Анын окулуу убактысы Куптанды окуп бүткөндөн баштап таң азанга чейин уланат. Аллах Таала бул намазды окугандарга көп сооптор жазат.

Кадыр Түн

Рамазан айынын түндөрү жылдын башка айларынын түндөрүнө караганда эң сонун, укмуштуу түндөрдөн болуп саналат. Ушул айда Аллах Таала бир түндү белгилеген, ал түн даражасы боюнча миң айдан артык, бул ыйык түн **"Кадыр Түн"** деп аталат. Ошол түнү Кураандын алгачкы аяттары түшө баштаган. Аллах Таала Кураанда мындай деген:

"Акыйкатта Биз аны (Кураанды) Кадыр Түндө түшүрдүк. (Эй, Мухаммад)

сен Кадыр Түн эмне экенин кайдан билээр элең. Кадыр Түн миң айдан жакшыраак. Ал түндө периштелер жана Рух (*Жибрийл периште*) Раббисинин уруксаты менен бардык буйрук - өкүмдөрүн аткарганга түшүшөт. Ал тээ таң атканча тынчтык-амандык". (*"Кадыр" сүрөөсү*)

Хадисте пайгамбарыбыз Мухаммад саллаллоху алайхи ва саллам:

"Ким Рамазандын Кадыр түнүн уктабай, ишенимде жана үмүттө өткөрсө , анын мурдагы күнөөлөрү кечирилет" деп айткан.

Кадыр түн Рамазан айынын акыркы он күндөрүнүн биринде. Пайгамбарыбыз саллоллоху алейхи ва саллам: **"Кадыр Түн Рамазан айынын акыркы он күндүктүн 21- чи же 23 - чү же 25 - чи же 27 - чи же Рамазандын акыркы түнүндө"** деген. Кадыр Түн даражасы боюнча миң айдан да артык. Бул деген 83 жыл, а балким адамдын бүт өмүрү деген сөз!

Айша энебиз пайгамбарыбыз Муххаммад саллаллоху алайхи ва салламдан "ушул түндө кандай дуба окуюн?" деп сураганда, төмөнкү дубаны сунуш кылган экен:

"Аллохумма иннака афуввун тухиббул афва фа,фу аннии"

Дубанын мааниси:

"Эй Аллахым! Сен Кечирүүчүсүң! Сен кечиргенди жакшы көрөсүң, мени кечиргин!"

Эки айт баяны

Улук пайгамбарыбыз Маккадан Мадинага хижрат кылып (көчүп) келгенде Мадина элинин бир жылда эки ирет келүүчү майрамдары болуп, эл ал майрамдарда чөктөн чыкканча ойноп-бийлеп, көп ысырапкорлук кылышчу. Муну көргөн пайгамбарыбыз бул эки майрамды башка майрамдарга айлантип берүүнү каалады. Ал майрамдар **Орозо айты** менен **Курман айты**. Бул

майрамдарда илгерки жахилия майрамдарындагы сыяктуу ысырап оюндар жана башка чөктөн чыгуулар болбойт. Ал күндөрү мусулмандар чогулушуп Раббисине ибадат кылышат. Андан кийин тууган – уруктар бири-бирин зыярат кылышып (*көргөнү барышып*) чогуу – чаран майрам күндү белгилешет. Пайгамбарыбыз (*ага Аллахтын саламы болсун*) ар бир айт күнүндө "айт намазы" деген намазды эрежелештирген. Төмөндө ошол намаздардын өкүмү, убактысы, кандай окулушу жана пазилеттерине токтолобуз.

Эки айт намазынын өкүмү

Эки айт намазын окуу сүннөт – муаккада болуп эсептелинет. пайгамбарыбыз (*ага Аллахтын саламы болсун*) бул эки намазга өтө көңүл буруп караган жана мусулмандарды бул намазга катышууга буюрган. Пайгамбарыбыздын (*ага Аллахтын саламы болсун*) эң биринчи окуган айт

намазы – бул хижранын экинчи жылында окулган Орозо айтынын намазы болуп эсептелинет. Айт намазынын окулуу убактысы күн чыккандан жыйырма минут чамалуу убакыт өткөндөн баштап, бешим намазына бир аз убакыт калганга (түшкө) чейин уланат. Айт намазы эки ирекеттен турат жана имам менен окулат. Биринчи ирекетте имам "Аллаху Акбар" деп ихрам такбирин айтып (*кулак кагып*) истифтах (*субхаанака*) дубасын окуп, андан кийин эки алаканын кыбылага караткан абалда эки кулагынын тушуна алып келип, үч ирет катарасынан "Аллаху Акбар" деп такбир айтат. Ар бир такбирде колун улам-улам көтөрүп турат.

Андан кийин Фатиха сүрөсү менен Кураандан өзү билген кээ бир аяттарды окуп, башка намаздардагыдай эле рукуу, сажда кылып, экинчи ирекетке турат. Экинчи ирекетте дагы кадимкидей эле Фатиха анан бир нече аят окуп, рүкүүгө кетээрдөн илгери үч ирет, такбир айтып,

ар такбир сайын колун өйдө көтөрүп андан кийин гана рукүүгө барат. Калганын башка намаздардагыдай эле окуп, акырында салам берип, намазды бүтүрөт.

Айт күндөрүнүн такбири

Пайгамбарыбыздын(*ага Аллахтын саламы болсун*) көргөзмөсү (*сүннөтү*) боюнча эки айт күнүндө бардык мусулмандар бийик добуш менен төмөндөгү такбир сөздөрүн кайталашат:

"Аллаху Акбар, Аллаху Акбавр, Аллаху Акбар! Лаа илааха иллаллааху, Аллаху Акбар! Аллаху Акбар ва лиллахил хамд! "

Мааниси:

"Аллах эң Улук, Аллах Эң Улук, Аллах Эң Улук! Эч бир кудай жок, бир гана Эң Улук Аллах бар! Аллах Эң Улук жана (*бардык*) мактоо Аллахка таандык! "

Орозо айт күндөрүндө бул такбирди айтуу Рамазан айынын акыркы күнүнүн

Шам намазынан кийин башталып, эртеси айт намазынан кийин бүтөт.

Ал эми, курман айтына карата айтылуучу такбир Арафат (*арапа*) күндүн Багымдат намазы бүткөндөң баштап, төртүнчү айт күндүн асир (*дигер*) намазына чейин ар бир парыз намаздардын акырында бийик добуш менен айтылат.

Исламдын төртүнчү негизи

Зекет берүү

Ислам динине кирген кишиге, эгер ал бай болсо, зекет берүү парыз болот.

Аллах таала айткан:

“Жана намазды толук аткаргыла, зекетти бергиле” (*Бакара - 110*)

“Чынында (*зекет*) садакалар кембагалдарга, кедейлерге, (*зекетти жыйноо үчүн*) анын үстүндө иштегендерге, жүрөктөрү (*исламды сүйүүгө*) тартылган кишилерге,

**кулдарга, (бирөөлөрдөн) карыз
кишилерге, Аллах жолунда (жихат
кылып, динге кызмат кылып
жүргөндөргө) жана мусапырларга Аллах
тарабынан парыз (болгону себептүү
берилет). Аллах – Билүүчү,
Даанышман!” (Тавба-60)**

Зекет – бул байлардын малындагы кембагалдардын акысы. Эгер кайсы бир мусулмандын колунда сексен грамм алтын же ошол өлчөмдөгү байлыгы бар болуп, ал байлык бир жыл тегеренгенге чейин иштетилбей туруп калган болсо, ар жүздөн эки жарым пайызын зекет иретинде жогоруда Аллах көргөзгөн орундарга бериши парыз. Зекет ибадат болуу менен бирге мусулмандар арасында достук-бурадарлык, кайрымдуулук сезимдерин өстүрө турган жана коомдогу өзүмчүлдүк сезимдер өөрчүп кетүүсүнүн алдын тосо турган социалдык коргоонун бир көрүнүшү болуп саналат. Зекетти алтындан, күмүштөн,

акчадан, жайлоодо (*талаада*) багылган малдардан жана мөмө-жемиш менен жер жемиштеринен берилет.

Төөнүн зекети

Эгер кайсы мусулмандын төөсү бешке жетсе жана талаада багылган болсо, бир жылдан кийин бир кой зекет берет. Бешке чейин зекет жок. Ошентип, төөнүн зекети бештен тогузга чейин бир кой, ондон он төрткө чейин эки кой, он бештен он тогузга чейин үч кой, жыйырмадан жыйырма төрткө чейин төрт кой, ал эми, жыйырма беш же андан ашык болсо, отуз бешке чейин эки жашка толгон бир даана бото берилет.

Бодо малдын зекети

Отузга чейинки бодо мал үчүн зекет жок. Эгер отуздан ашса жана жайлоодо багылган болсо, бир жылдан кийин эки жашка толгон бир даана торпок берилет.

Койдун зекети

Кырдан аз болсо зекет жок. Эгер кырк

туяк же андан ашык болуп, жайлоодо багылган болсо, бир жыл айлангандан кийин бир койду зекетке чыгарылат. Ошентип, кырктан бир жүз жыйырмага чейин бир кой, 121 ден 200 гө чейин эки кой, 201 ден 400 гө чейин төрт кой берилет. Андан ашса, ар бир жүзүнө бирден кой кошулат.

Буюм, зыйнаттардын жана

соода товарларынын зекети

Соода товарларынын зекети алтын баасына ченелип берилет. Мусулмандар өзү жашап жаткан үйүнөн, пайдаланган эмерек-буюмдарынан, минген улоо же унаасынан, аялдар болсо таккан зыйнаттарынан зекет беришпейт. Бирок, кандай мүлк болбосун, эгер акчаны кармап туруу үчүн сатып алынган болсо, бир жылдан кийин, алардын баасын бычып, зекет берилет.

Исламдын бешинчи негизи:

Хаж (Ажылык)

Аллах Таала айтты:

«Адамдардын мойнуна Аллах үчүн Байт (уллах) ка ажы кылуу (парыз болду.) Анын жолуна кудурети жеткендер (үчүн). Ал эми, кимде - ким каапыр болсо, (билип алсын:) Аллах (бүт) ааламдардан Беймуктаж!»

(«Аалы Имран» 97)

Аллахтын элчиси (ага Аллахтын саламы болсун) айтты:

«Эй, адамдар! Аныгында, Аллах силерге ажылыкты парыз кылды. Эми ажыга баргыла!»

(Муслим риваяты)

Аягы

P.S. Урматтуу окуучу! Хаж (ажылык) жөнүндө өз алдынча, атайын китепче чыгарганыбыз себептүү бул жерде толук баяндоого муктаждык көрбөдүк.

Мазмуну

Исламдын негиздери бешөө -----	3
Аллах таалага ыйман келтирүү -----	9
Намаз -----	9
Таяммум -----	17
Касыр намазы -----	23
Рамазан орозосу -----	26
Таравих намазы -----	30
Кадыр Түн -----	31
Эки айт баяны -----	33
Зекет берүү -----	38
Хаж (Ажылык) -----	42